

Jaksosuunnitelmatehtävä

Jakson teemana on vuodenaajat. Tarkoituksena on tehdä 3. luokan oppilaiden kanssa ryhmissä taulu/taulut, jo(i)ssa näkyvät kaikki neljä vuodenaikaa ja jossa yhdistyvät sekä kovat että pehmeät materiaalit. Oppilaat jaetaan opettajan harkinnan mukaan joko arpomalla tai opettajan jakamana neljän hengen ryhmiin, joissa jokaiselle ryhmän jäsenelle arvotaan yksi vuodenaika, johon hän tulee keskittymään. Tauluihin tarvittava materiaali kerätään kuitenkin yhdessä ryhmän kanssa. Tarkoituksena on tehdä koko vuoden kestävä projekti, jonka käsityön osuus toteutetaan loppukeväästä, mutta projektiin kerätään materiaalia ja ideoita kuitenkin koko lukuvuoden ajan.

Projekti esitellään oppilaille elokuussa melko pian lomalta paluun jälkeen, koska silloin on vielä mahdollista kerätä luonnosta kesään kuuluvaa kasvillisuutta. Oppilaiden kanssa keskustellaan Suomen ilmastolle ominaisesta neljästä vuodenaikasta ja oppilaat saavat esitellä omia ajatuksiaan aiheesta. Taulun työstäminen aloitetaan, kun kaikkiin neljään vuodenaikaan kerätyt materiaalit on saatu kerättyä eli aikaisintaan maaliskuussa. Taulua työstetään pääasiassa käsityön tunteilla, mutta tarvittaessa siihen voidaan käyttää lisäksi muutamia ympäristöopin ja äidinkielen tuntejakin.

Projektissa integroituvat luontevasti ympäristöoppi ja käsityö. Siinä tulevat esille ympäristöopin opetussuunnitelmassa (OPS 2014) mainittu kestävän kehityksen näkökulma ja luonnon kunnioittaminen. Projektissa tutustutaan omaan lähiympäristöön, havainnoidaan sitä ja tunnistetaan erilaisia eliöitä ja elinympäristöjä. Käsityön puolesta harjoitellaan kokonaisen käsityöprosessin hallintaa. Projektissa harjoitellaan pehmeiden ja kovien materiaalien työstämistä ja yhdistämistä, ja vaikka lopullinen tuotos eli taulu onkin opettajan määräämä, oppilaat saavat ryhmissä melko pitkälle vaikuttaa tuotoksen materiaaleihin, kokoon, väriin ja muotoon. Taulua työstettäessä käydään opettajan johdolla läpi joitakin hyödyllisiä esimerkkitekniikoita, kuten liima-naulaliitos, kirjonta ja huovutus. Samalla opetellaan käsityöhön liittyviä käsitteitä, sanastoa ja symboleja. Oppilaat pääsevät itsenäisesti tutustumaan erilaisiin materiaaleihin ja niiden ominaisuuksiin.

Elokuussa oppilaat tekevät ryhmissä prototyypin omasta taulustaan. Tarkoituksena on valmistaa prototyyppi, joka vastaisi oikean taulun kokoa, sekä alustava suunnitelma, mitä materiaaleja oppilaat aikovat käyttää taulussaan. Se helpottaa myös materiaalien keräämistä myöhemmin.

Oppilaat kirjoittavat taulun reunoihin mitat senttimetrien tarkkuudella, jotta taulun reunukset on helpompi sahata työstämisvaiheessa. Ryhmä suunnittelee työvaiheet ja niiden järjestyksen yhdessä. Suunnitelmia tarkennetaan myöhemmin keväällä, kun materiaalit on kerätty.

Projektissa harjoitellaan järjestelmällistä ja pitkäjänteistä työskentelyä, sillä materiaaleja kerätään koko lukuvuoden ajan, mutta lopullinen tuotos tehdään vasta keväällä. Projektin toteutetaan ryhmissä, joten siinä korostuvat ryhmätyötaidot ja sosiaaliset taidot. Projektissa jokaiselle arvotaan yksi vuodenaika, mutta kaikki osallistuvat kuitenkin yhdessä suunnitteluun ja materiaalien keräämiseen, jotta kokonaisuudesta tulee yhtenäinen. Oppilaita kannustetaan luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä, mutta olemaan kuitenkin avoimia uusille ratkaisuille. He neuvottelevat ratkaisusta yhdessä ja työskentelevät yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi, koska jokainen ryhmän jäsen on vastuussa tuotteen onnistumisesta ja valmistumisesta. Opettaja kannustaa oppilaita tutkimaan ja luovaan työskentelyyn materiaalien ja tekniikoiden käytössä.

Tämä jaksosuunnitelma on suoraan integroitu ympäristöopin opiskeluun, sillä sen aiheena on vuodenaikoihin liittyvien vaihteluiden tutkiminen dokumentoinnin, näytteenoton sekä käsityön tekniikoiden avulla. Taulujen lisäksi jokainen ryhmä etsii lisätietoa vuodenaikoihin liittyen ja raportoi niistä tekstuaalisessa muodossa. Tähän voisi yhdistää ympäristöopin sisältöoppimisen lisäksi äidinkieltä kielenhuollollisessa mielessä niin, että oppilaiden raportoinnissa vaadittaisiin kielellistä huolellisuutta, oikeinkirjoitusta sekä riittävää lähdeviittaustekniikoiden hallintaa. Tekstien aiheet voisivat liittyä jollain tavalla nimenomaan luonnon vaihteluihin vuodenaikojen vaihtuessa Suomessa, kuten käsityöprojektinkin. Jokainen ryhmä saisi valita vuodenkiertoon liittyvän tekstin aiheen/näkökulman joko valmiista listasta tai päättämällä itse, jos ryhmä haluaa tehdä jostain tietystä näkökulmasta, jota opettaja ei ole keksinyt, mutta joka liittyy aiheeseen. Mahdollisia aiheita voivat olla esimerkiksi maiseman muutokset, kasvien käyttäytyminen, taivaalla tapahtuvat muutokset (esim. kaamos ja yötön yö jne.), sääilmiöt jne. liittyen jollain tavoin ympäristöopin aiheisiin vuoden kierrosta. Tekstissä edellytettäisiin oppilaiden omia havaintoja, joita olisikin tehty koko vuosi.

Suunnitteluvaiheeseen liittyy myös kuvaamataito siinä mielessä, että oppilaat saattavat piirtää ja/tai maalata malleja siitä, miten he tuotoksessaan sommittelevat erilaiset materiaalit kuvaamaan tiettyjä

vuodenaikoihin liittyviä asioita. Ei ole myöskään kiellettyä piirtää tai maalata itse tuotokseen, kunhan sen osana on käytetty muitakin tekniikoita. Käsityöprojekti on siis vain yhtenä osana tutkivan oppimisen työtapoja ketjussa, jonka muina osina olisivat esimerkiksi omien havaintojen tekeminen, näytteenotto, havaintojen taiteellinen yhdistäminen ja esittäminen, ryhmätyötaidot, kokonaisen prosessin hallinta sekä tiedonhaku ja sen raportointi.

Ryhmätyö toteutetaan noin neljän hengen ryhmissä, mutta työskentely voi sisältää itsenäistä työskentelyä ryhmätyön sisällä riippuen vastuualueiden jaosta. Ennen käsityön työstämistä on oppilaiden tehtävä tarkka suunnitelma omasta/omista töistään, jotka he esittävät ryhmänä opettajalle. Suunnitteluun kuuluu itse kehysten/taulun koon, kehysten viimeistelyn, kiinnityssysteemin sekä taulun aiheen (sommittelu) suunnittelu teknisen- ja tekstiilityön materiaalien ja tekniikoiden sekä mahdollisten luonnonmateriaalien avulla. Suunnitelmien on perustuttava jollain lailla vuoden aikana kerättyihin materiaaliin tai visuaalisiin näytteisiin (valokuvat) ja ryhmä toteuttaa yhdessä kokonaisen työn. Ryhmä voi tarvittaessa etsiä lisää tietoa eri aiheista ja jakaa vastuuta tasaisesti kaikkien ryhmäläisten kesken.

Virikkeenä ryhmätyöskentelyyn toimivat pääsääntöisesti oppilaiden itse keräämät luonnonmateriaalit, jotka on asianmukaisesti säilytetty (esim. kuivattu), sekä kuva-aineistot. Lisäksi opettajan kannattaa tuoda luokkaa sähköisiä ja kirjallisia teoksia, joissa esitellään vaihtoehtoisia tekniikoita, kuten kirjontaa, punontaa, ompelua jne. Vuoden alussa voidaan käyttää virikkeinä myös opettajan valitsemia kuvia eri vuodenaajoista sekä ainakin mallipohja taululle (valmiit kehukset, joihin on kiinnitetty juuttikangas sekä kiinnityssysteemi). Opettajan tulee kuitenkin painottaa, että jokainen ryhmä saa itse valita taulun koon ja koristella sitä valitsemallaan tavalla. Vaihtoehtoja löytyy varmasti sekä sähköisistä että kirjallisista teoksista. Dokumentin lopussa on muutamia sähköisiä linkkejä, joiden kautta avautuu inspiroivia ideoita taulun työstöön.

Teknisen työn puolelta on tarkoitus käyttää sekä puun- että metallintyöstötekniikoita. Kehukset antavat työlle raamit, joiden varaan koko työ perustuu. Oppilaat saavat itse suunnitella taulunsa koon, jonka perusteella he suorittavat tarvittavat mallinnukset ja mittaamisen. Oppilaat voivat valita, tekevätkö he yhden ison taulun, johon sisältyvät kaikki neljä vuodenaikaa vai neljä pienempää taulua, jotka täydentyvät yhdeksi kokonaisuudeksi. Mahdollisen prototyypin tekemisen

jälkeen siirrytään itse materiaalin työstöön eli puukehysten palasten sahaamiseen sekä kappaleiden kiinnittämiseen liimaamalla. Jos kyseessä on kovin iso työ, voidaan avuksi tarvita esimerkiksi naula-liimaliitosta. Tämän vaiheen jälkeen oppilaat voivat halutessaan viimeistellä kehyksensä valitsemillaan tekniikoilla, joista välttämättömin on hionta. Sen jälkeen vaihtoehtoja ovat esimerkiksi petsaaminen, maalaaminen, talttaaminen, kaivertaminen jne., jotta kehyksistä saadaan halutun näköiset. Oppilaat esittävät ehdotuksensa opettajalle, joka hyväksyy sen ja ehdottaa tarvittavia tekniikoita, jotka sopivat oppilaiden ikätasolle sopivaan osaamiseen. Kun itse kehykset ovat valmiit, oppilaat vääntävät tai työstävät muulla tavoin jonkinlaisen kiinnityssysteemin tauluunsa, joka todennäköisesti ruuvataan paikalleen puisiin kehyksiin.

Tekstiilityön puolella tekniikoiden valikoima on varmaankin vielä laajempi kuin teknisen työn puolella, sillä tarkoitus on, että oppilaat saavat itse suunnitella työnsä saatavissa olevien materiaalien ja tekniikoiden avulla. Kuitenkaan tarkoituksena ei ole antaa täysin vapaita käsiä, vaan tarjota ja esitellä ensimmäisten tuntien aikana erilaisia vaihtoehtoja työn toteutukselle. Kaikilla on kuitenkin samanlainen pohjakangas, jonka päälle itse työ rakentuu. Kestävin ja paras pohja tulisi todennäköisesti juuttikankaasta, sillä siihen voi suoraan kirjoa, mutta siihen voi myös liimata ja punoa kiinni vähän painavampiakin materiaaleja. Lisäksi juuttikangas on edullinen ratkaisu koulujen käyttöön. Todennäköisesti taulujen kokoa rajaa nimenomaan materiaalimäärät, mutta todennäköistä on, että harva oppilas suunnittelee monen metrin levyistä ja pituista taulua. Jos näin kävisi, niin silloin opettajan on varmaankin rajoitettava taulujen kokoa. Tekniikoita, jotka opettaja tuntien aikana esittelee ja joista yhtä tai useampaa oppilaiden olisi työssä suositeltavaa käyttää, ovat: kankaan kuviointi, huovutus ja kirjonta. Oppilaat tekevät omat suunnitelmansa, mutta opettajan kannattaneen asettaa oppilaiden saataville sopivaa virikemateriaalia, kuten esimerkiksi Punomon nettisivut (<http://www.punomo.fi/teeitse/> huom! ks. lisää vinkkejä esseeseen lopussa) tai kirjallista materiaalia eri vaihtoehtoista. Kun oppilaat esittävät suunnitelmansa, on opettajan arvioitava, vastaako suunniteltu tuotos oppilaiden teknistä taitotasoa ja kykyä oppia uusia tekniikoita juuri tämän työn tekemistä varten. Jos se ei vastaa, niin opettaja voi ehdottaa helpompia ratkaisuja ja neuvotella oppilaiden kanssa, miten heidän ajatuksensa tuotoksesta tulisi parhaiten esille.

Tässä työssä tulisi teknisen työn puolelta materiaalina puuta, todennäköisesti rimaa, sekä metallin paloja (alumiinia/terästä) ja/tai rautalankaa. Lisäksi liima, ruuvit, naulat, maalit ja petsit olisivat käytössä oppilaiden suunnitelmien mukaan. Työvälineistä tarvittaisiin ainakin sahaa, kenties puutyön koneita hiontaan ja sahaamiseen, puristimia, liimasuteja, pensseleitä, vasaraa, akkuporakonetta jne. riippuen oppilaiden valitsemista ja opettajan hyväksymistä työtavoista.

Tekstiilityön puolelta materiaalivalikoiman tulisi olla riittävän laaja ja se voisi sisältää myös kierrätysmateriaaleja, kuten pahvi-, lasi-, metalli- ja muovipakkauksia. Eriväriset kankaat, langat ja huovutusvillat toimisivat hyvänä inspiraation lähteenä, kuten myös oppilaiden itse poimivat luonnonmateriaalit. Oppilaiden käytössä tulisi olla kaikki kankaiden työstämiseen käytettävät välineet, kuten ompelukoneet, kirjontaneulat, huovutustarvikkeet jne. Myös esimerkiksi rautalangalla kiinnittäminen tulisi sallia. Oppilaiden omat ongelmanratkaisu- ja keksintätaidot olisivat tässä työssä keskiössä; toki opettajan tukiessa ja ohjaillessa työskentelyä sopivalla tavalla. Kuitenkin opettaja voi halutessaan rajata tekniikoiden ja materiaalin määrää valitsemallaan tavalla, kuten edellä on jo esitettykin.

Arviointi toteutetaan jakson lopussa. Silloin oppilaat kirjoittavat sekä itse- että ryhmäarvioinnit, joissa arvioivat ryhmän työskentelyä, lopullista tuotosta sekä omaa työskentelyään ryhmässä. Oppilaat ovat kirjoittaneet projektin ajan oppimispäiväkirjaa, jota käyttävät apuna arvioinnissa. Opettaja arvioi projektin kulkua havainnoimalla ryhmiä ja arvioimalla lopputuotoksia.

Itsearviointi

1. Miten työskentely ryhmässä on sujunut?
2. Kuvaile omaa työskentelyäsi ryhmässä vähintään kolmella lauseella.
3. Miten onnistuit omassa osuudessasi?
4. Miten kuvailisit lopullista tuotosta?
5. Mitä opit tätä työtä tehdessäsi?
6. Mitä jäi mieleen vuodenajoista?
7. Mainitse vähintään yksi asia, jossa onnistuit erityisen hyvin?

Ryhmäarvointi

1. Miten jaoitte tehtävät ryhmässä?
2. Osallistuivatko kaikki työskentelyyn tasapuolisesti?
3. Mitä mieltä olette lopputuloksesta?
4. Miten kehittäisitte sitä?

Taulut asetettaisiin hyvälle paikalle näytteille, mistä vaikka koko koulu voisi käydä ihailemassa lopputuotoksia. Oppilaat saisivat myös esitellä taulut toisilleen lukuvuoden lopussa ja kertoa omasta projektistaan koko luokalle.

Mahdollisia inspiraation lähteitä oppilaille:

<http://www.punomo.fi/teeitse/>

<http://www.kasityoelisa.fi/taulut>

<http://www.kolumbus.fi/mm.salo/Oppilastyotaihepiireina.htm>

<http://sydamestasormenpaihin.blogspot.fi/2012/09/luonnonmateriaaleista.html>

<http://kysymammalta.blogspot.fi/2010/01/taulu-kehystaminen-ripustaminen-ja.html>

<http://murulan-tuikku.blogspot.fi/2015/02/inspiraatio-taulu.html>

<http://kassakerho2012.blogspot.fi/2012/04/elaintaulu.html>

<http://tilkkutaide.blogspot.fi/2013/03/huovutus-taulu-pollot.html>

Lähteet:

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014

http://www.oph.fi/download/163777_perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf